

Tisková zpráva – návrh

VÝCHODISKA A PRINCIPY NOVÉHO TRESTNÍHO ŘÁDU

Ministerstvo spravedlnosti předkládá členům vlády pro informaci Východiska a principy nového trestního řádu, které zpracovala Komise pro nový trestní řád. Předsedou této Komise byl jmenován prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., s nímž ministerstvo spravedlnosti dlouhodobě spolupracuje. Komise je složena z odborníků z praxe, tj. soudců, státních zástupců, advokátů i zástupců ministerstva vnitra a Policie ČR, a současně i z odborníků z akademické sféry tak, aby v Komisi byly zastoupeny různé názory na trestní řízení a aby mohlo být na základě diskuse dosaženo co nejlepšího výsledku, kterým má být moderní a komplexní úprava trestního řízení.

Východiska a principy nového trestního řádu vycházejí z věcných záměrů z let 2004 a 2008, které vláda schválila. Mnoho zamýšlených změn již bylo v průběhu doby zapracováno do současného trestního řádu formou novelizací a předkládaný materiál je svou podstatou pouze aktualizací zmíněných věcných záměrů. Předkládaný materiál prošel náročným procesem, během něhož vznášeli své připomínky odborníci zastupujícími dotčené rezorty v Komisi pro nový trestní řád.

Ve stručnosti lze shrnout, že práce na novém trestním řádu budou vycházet z těchto základních tezí:

1. trestní řád bude **základním právním předpisem trestního práva procesního** upravujícím obecně trestní řízení, a to **ve spojení se zvláštními zákony** (zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim nebo zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních),
2. nový trestní řád musí zajistit splnění **všech závazků** v trestně právní oblasti, které vyplývají pro Českou republiku **z mezinárodních smluv a z právních předpisů Evropské unie** a relevantních doporučení a stanovisek Rady Evropy.

Nový trestní řád bude vycházet ze zhodnocení účinnosti dosavadních základních předpisů v trestně-procesní oblasti, dále bude přihlédnuto k vývoji právní teorie a praxe zejména v evropských zemích s rozvinutým demokratickým systémem, budou reflektovány změny v ostatních právních oblastech a úprava bude zaměřena na vytvoření optimálního a efektivního **systému orgánů působících v trestním řízení – soudu, státního zástupce a policejního orgánu**.

Nový trestní řád bude organicky **navazovat na účinný trestní zákoník**, se kterým tvoří koncepční jednotu. Zároveň bude vytvářet dostatečné předpoklady pro preventivní působení

např. tím, že hlavní líčení se bude konat zásadně veřejně a bude prováděno tak, aby výchovně působilo nejen na obviněného, ale i na širokou veřejnost.

Konkrétně je cílem nového trestního řádu např.:

1. **zrychlit trestní řízení** ve všech jeho stádiích tak, aby bylo zajištěno provedení řízení až do vynesení konečného rozhodnutí v co nejkratší době,
2. **posílit význam stadia řízení před soudem** na úkor přípravného řízení s přihlédnutím k požadavku, aby osoba, proti níž se trestní řízení vede, nebyla zjevně nedůvodně stíhána nebo nedůvodně stavěna před soud,
3. výrazně **zvýšit aktivitu procesních stran**, neboť trestní řízení bude napříště kontradiktorní povahy,
4. **posílit postavení státního zástupce při výkonu dozoru v přípravném řízení**,
5. zavést **procesní odpovědnost státního zástupce** za neprovedení důkazů v potřebném rozsahu prokazujících vinu obžalovaného v řízení před soudem (i nadále však státní zástupce bude v trestním řízení zastupovat veřejný zájem),
6. náležitě **chránit práva poškozeného**, především umožnit účinný výkon jeho procesních práv pomocí soukromé nebo subsidiární žaloby a dosažení náhrady škody, nemajetkové újmy a vydání bezdůvodného obohacení v trestním řízení, dále účinně chránit práva nezletilých poškozených a více chránit práva poškozených vybraných trestných činů zvláště zasahujících do jejich osobnostní integrity, zejména právo na soukromí a bezpečnost,
7. vytvořit **úpravu opravného řízení** zahrnujícího všechny typy opravných prostředků včetně stížnosti, rozšířit možnost autoremedury, v **řízení o odvolání** vyvážit prvky kasace a apelace a omezit možnost vrácení věci státnímu zástupci k došetření i možnost vrácení věci odvolacím soudem soudu prvního stupně, a to jen na případy nedostatečně objasněného skutkového stavu věci nebo závažná procesní pochybení,
8. v rámci mimořádných opravných prostředků pojmout **stížnost pro porušení zákona** tak, aby byla věcně součástí řízení o kasační stížnosti nebo o dovolání, a rozšířit možnost podat **návrh na obnovu řízení**.